

La casa de Goethe

"Aquell personal, els hereus de Maragall o de Prat de la Riba, del modernisme, del noucentisme, o del que fóra, eren d'una pasta com no se n'ha tornat a fer. Publicar la primera traducció catalana completa del 'Faust' el 1938: això sí que és 'alta civilitat', això sí que era alçar la raó contra la barbàrie, una mica de necessitat contra el caos."

Dedicar un parell d'hores cada vespre a la lectura del *Faust* és una manera com una altra de superar amb alguna autonomia moral aquestes setmanes de mercat electoral, quan la cridòria de compradors i venedors fa inaudible la veu d'aquella raó que els grans il·lustrats s'estimaven per damunt de qualsevol altra possessió. "El món racional", escrivia Goethe en una carta del 1828, "ha de ser considerat com un gran Individu immortal, que incessantment va posant en obra la Necessitat i així s'eleva sobiranament sobre allò que és casual". Els il·lustrats, com és natural, eren una gent extremadament optimista, i pensar que les coses importants passen per necessitat racional, i no per pura casualitat, és ben típic del temps de "les llums". Ara, les llums que il·luminen, no il·lustren, el món són més aviat les llums de discoteca, la confusió de focus, colors violents, vertigen, pastilletes i velocitats de canvi: la raó s'ha retirat a la caixa. A la caixa on es cobra l'entrada i la consumició, i al llibre de comptabilitat. Disculpen. Deu ser que l'espectacle de la barraca política em provoca humors excessivament clàssiques. Se senten cacofonies al costat de les quals la Nit de Walpurgis (insectes cantors, rates a la llengua, gripaus i bruixes calvalcant bacones, etc.) era a penes un concert angèlic discretament desentonat. De pitjors n'hem vistes, però, i també de més heroïques: el *Faust* que estic llegint, la traducció de Josep Lleonart, va ser publicat a Barcelona l'any 1938, en plena guerra i quan les coses anaven ja mal dades. Aquell personal, els hereus de Maragall o de Prat de la Riba, del modernisme, del noucentisme, o del que fóra, eren d'una pasta com no se n'ha tornat a fer. Publicar la primera traducció catalana completa del *Faust* el 1938: això sí que és "alta civilitat", això sí que era alçar la raó contra la barbàrie, una mica de necessitat contra el caos.

Llegint el *Faust*, doncs, aquests dies, he recordat la casa de Goethe. Que no és la casa on el gran home va escriure els seus no tan grans llibres, sinó la casa on va nàixer, la dels pares, i els alemanys la veneren com si fóra el portal de Betlem. La casa museu santuari és en un dels pocs carrers de Frankfurt on la reconstrucció de postguerra no ha produït només botigues, oficines i deutebanks. És una casa -refeta, no cal dir-ho- que al nostre país ens costaria ben poc dir-ne un palau. Però no era palau sinó casa: la casa d'un gran burgès de la ciutat, com aquells que un segle o segle i mig més tard es construïren grans casalicis a Barcelona o a València. Herr Goethe es va fer una casa molt ampla,

amb porta grans i sis finestrals a la planta baixa, tres pisos, mansarda i pinacle. I sobretot, es va fer una casa culta i comodíssima. A dins, les escales, els replans, les sales i els estudis, la tela de les parets, els mobles, expressen amablement allò que ara, comercialment, en diuen "qualitat de vida", i que és molt menys que la "*douceur de vivre*" dels rics del segle XVIII. Vull dir que és d'aquelles cases on no saps què admirar més, si la calefacció o la biblioteca. La calefacció, per exemple: són enormes i delicadíssimes estufes de ceràmica en un angle dels salons, són peces d'art (els criats les mantenien enceses per darrere, amb portetes que donaven al replà: els senyors només disfrutaven de la bellesa i de la caloreteta). Quant a la biblioteca, el mateix Goethe va escriure en les memòries: "Mon pare (...) posseïa les belles edicions holandeses dels autors llatins i, per l'harmonia exterior, se les va procurar totes *in quarto* (...) No faltaven els millors poetes italians, i les millors i més recents descripcions de viatges. (...) Però immediatament després es van ordenar simètricament les pintures (...) a les parets d'una agradable habitació al costat de l'estudi, totes amb marc negre i filet daurat." Encara hi són les pintures i els llibres. I el parquet ben encerat, les butaques entapissades de seda, els colors pastels, l'amplària dels espais, el benestar.

El jove Johann Wolfgang von Goethe degué eixir d'allà amb una sensació molt clara del que volia dir l'ordre i el confort, i la superioritat de qui els posseeix com a part de la vida. Visitant la casa es comprèn que la perfecció de la vida fóra, per ell, més important que la literatura i els llibres. Ell volia ser una gran home, més que no un gran escriptor, o més ben dit "l'home" superior i complet que encarna tots els homes (Napoleó, que tenia bona informació i bons agents de relacions públiques, ja li ho va dir en la famosa entrevista: "*Vous etes un homme!*", i es va quedar tan descansat). Goethe és l'home més pagat de si mateix de tota la història de la literatura: "Allò que jo vivia era millor que allò que deia, i això millor que el que escrivia, i l'escrit millor que l'imprès". Com que la qualitat de l'imprès és l'única que coneix el públic, ja pot imaginar la qualitat del viscut. Si aquests són els seus llibres, què devia ser la seua vida. Però havent-se criat en aquella casa, s'explica perfectament. I en el *Faust*, al final, diu allò que ha de dir: "Tot el que és transitori, és només una semblança, un símbol". "*Alles Vergänglichliche/ ist nur ein Glechnis*". Això mateix. Com una campanya electoral, per exemple.

Joan F. Mira